

کارگران در سال همبسته شدن خیزش‌ها

گزارش سالانه کارگری بنیاد رسانه‌ای زمانه

شماره ۵

سال ۱۴۰۱

فهرست مطالب

۴	درباره گزارش‌های کارگری زمانه
۵	سالی که گذشت
۷	اعتراضات کارگری
۱۸	کارگران غیررسمی
۲۰	کارگران اقتصاد گیک
۲۱	کارگران مهاجر
۲۳	ایمنی کار
۲۴	سرکوب کارگران
۲۵	منشور مدافعان حقوق اجتماعی

کارگران در سال همبسته شدن خیزش‌ها

حقوق کارگران در ایران

گزارش سالانه کارگری بنیاد رسانه‌ای زمانه

شماره ۵

سال ۱۴۰۱

درباره گزارش‌های کارگری زمانه

زمانه در پنج سال گذشته ۲۳ خبرنامه کارگری (هر دو ماه یا سه ماه یک بار)، ۵ خبرنامه ویژه (در مورد پرستاران، سرکوب مزدی، کارگران پیمانی صنعت نفت، معلمان و سرکوب فعالیت‌های صنفی) و ۴ سالنامه کارگری به زبان‌های فارسی و انگلیسی منتشر کرده است.

آنچه پیش رو دارید چهارمین سالنامه کارگری زمانه است که مسائل مربوط به حقوق کارگران را در بازه زمانی حدودی ۲۲۰۲/۱۰۴۱ در برمی‌گیرد.

برای دریافت گزارش‌ها و خبرنامه‌های کارگری به [صفحه ویژه حقوق کارگران در زمانه](#) مراجعه کنید.

سال ۲۰۲۲ یکی از سخت‌ترین سال‌ها برای کارگران بود. دولت ابراهیم رئیسی از همان آغاز تهاجم همه‌جانبه به معیشت و امنیت کارگران و بازنشستگان را دستورکار قرار داد.

در روزهای پایانی زمستان ۲۰۲۲ مشخص شد مذاکرات احیای برجام به نتیجه نمی‌رسد و پس از آن نیز به رغم چند دور مذاکره مستقیم و غیرمستقیم، خیزش گسترده «ژن، ژیان، ئازادی» ادامه مذاکرات را تحت تاثیر قرار داد. به نتیجه نرسیدن مذاکرات و تداوم تحریم‌های آمریکا و متحدانش برای دولت ایران یک فرصت بود تا سیاست‌های آزادسازی قیمت‌ها را با سرعت بیشتری پیش ببرد. تاثیر این سیاست‌ها در سقوط پیاپی ارزش ریال نمایان شد. ریال در یک بازه زمانی یک‌ساله نزدیک به ۶۰ درصد ارزش خود را از دست داد. دلار به عنوان یک کالای معیار به محدوده ۴۰ هزار تومان رسید. دولت نیز علی‌رغم وعده‌هایش نتوانست بازار را کنترل کند.

دولت سیزدهم که پیشتر به بهانه کسری بودجه با دو لایحه موثر در بهبود وضعیت کارگران و بازنشستگان مخالفت کرده بود، مجموعه‌ای از سیاست‌های فقرزا را در بودجه ۱۴۰۱ گنجانده. حذف ارز ترجیحی یا به صورت روشن‌تر آزادسازی قیمت مواد غذایی و نهاده‌های دامی در بهار ۱۴۰۱/۲۰۲۲ تورم مواد غذایی را تا محدوده ۱۰۰ درصد پیش برد و در بهار یکی از کم‌سابقه‌ترین جهش‌های قیمتی مواد غذایی در ایران ثبت شد.

میانگین نرخ تورم مواد غذایی تا پایان سال ۲۰۲۲ از ۶۰ درصد پایین‌تر نیامد تا سفره کوچک شده مزدبگیران کوچک‌تر شود و فقر گسترده‌تر. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در یک گزارش فاش کرد خط فقر سرانه دست‌کم ۵۰ درصد افزایش یافته است و تا پایان سال ۱۴۰۱، ۷۰ درصد دیگر رشد می‌کند.

در یک کلام، نتیجه سیاست‌های دولت چیزی جز گسترش فقر و شیوع سوء تغذیه در ایران نبود. آن‌طور که دفتر مدیریت تغذیه وزارت بهداشت و درمان به صراحت از شیوع سوء تغذیه در چند استان و گرسنگی سلولی در خانواده‌های فقیر خبر داد.

در بهار ۱۴۰۱/۲۰۲۲، دولت تعرفه خدمات پزشکی را ۱۹ تا ۴۰ درصد افزایش داد. قیمت مسکن و اجاره به صورت پیوسته بالا رفت و در آخرین ماه سال ۲۰۲۲ نرخ تورم ماهانه مسکن به رقمی در محدوده ۱۰ درصد رسید. نهادهای رسمی تورم مسکن و اجاره بها را ۴۰ درصد گزارش کردند. متقاضیان مسکن و به صورت ویژه اجاره‌نشین‌ها اما تورم ۱۰۰ درصدی اجاره بها را تجربه کردند. وضعیتی که موجب خروج درصد بزرگتری از جمعیت از مناطق به نسبت توسعه‌یافته‌تر و مهاجرت به مناطق محروم‌تر و حاشیه‌نشین‌تر شد. جمعیت در شهرک‌های اقماری افزایش یافت. تراکم دانش‌آموز در برخی شهرک‌های حاشیه‌ای بیشتر شد و پدیده‌های تازه‌ای چون کانکس‌نشینی، اجاره انبار برای سکونت‌گاه و اتوبوس‌خوابی در تهران نمایان‌تر و گسترده‌تر شد. وعده دولت برای تامین مسکن ارزان قیمت هم مانند سیاست‌های قبلی بی‌ثمر ماند تا در نهایت معاون اول رئیس دولت بگوید خانه‌سازی وظیفه دولت نیست، و این بخش خصوصی است که باید خانه بسازد.

در چنین وضعیتی دولت مانع افزایش دستمزد کارگران بر مبنای سبد معیشت شد. درخواست کارگران برای بازنگری در حداقل دستمزد از سوی دولت نادیده گرفته شد تا شکاف دستمزد و هزینه معیشت در همان نیمه نخست سال به رقمی در حدود ۸ میلیون تا ۱۰ میلیون تومان برسد.

دولت اعتراضات کارگران را که پس از پایان محدودیت‌های کرونا گسترده‌تر شده بود، سرکوب کرد. ده‌ها معلم در جریان اعتراضات معلمان به تعدیل و کاهش بودجه رتبه‌بندی حقوق معلمان، که از شهریور ۱۳۹۹ آغاز و تا خرداد ۱۴۰۱ تداوم داشت، بازداشت و زندانی شدند. صدها معلم نیز به مراکز قضایی، امنیتی و دیگر نهادهای نظارتی حکومتی احضار و با کاهش حقوق، تعلیق از کار و تقلیل رتبه مجازات شدند.

کارگران و فعالان صنفی، روزنامه‌نگاران و کنشگران مدنی نیز به موازات معلمان هدف سرکوب قرار گرفتند. بازداشت گسترده فعالان صنفی کارگری در بهار و تابستان ۱۴۰۱/۲۰۲۲ با هدف جلوگیری از گسترده‌تر شدن اعتراضاتی بود که در واکنش به آزادسازی قیمت کالاهای اساسی رخ داد. دامنه این اعتراضات گسترده نشد؛ اما چند ماه بعد، در شهریور ماه قتل حکومتی ژینا (مهسا) امینی سرآغاز اعتراضاتی شد که تا پایان سال همچنان ادامه داشت. در جریان این اعتراضات بیش از ۵۰۰ تن به دست ماموران حکومتی کشته شدند. ماموران پلیسی و امنیتی بالغ بر ۲۰ هزار نفر بازداشت کردند و ده‌ها تن از بازداشت‌شدگان را به اعدام محکوم کردند. حکم اعدام چهار تن به نام‌های محمد مهدی کرمی، مجیدرضا رهنورد، محسن شکاری و محمد حسینی که همگی کارگر بودند اجرا شد.

اعتراضات کارگری

آمار دقیقی از صادرات نفت ایران منتشر نمی‌شود. بنا به گزارش رسانه‌ها، صادرات نفت ایران در برخی مقاطع سال ۲۰۲۲ تحت تاثیر جنگ اوکراین افزایش یافت اما ایران برای حفظ مشتریان نفتی خود که عمدتاً پالایشگاه‌های چینی هستند، نفت را به ارزش کمتر از نرخ جهانی فروخت.

بازگشت ارز حاصل از صادرات نفت به ایران هم همچنان با موانع سخت روبه‌رو است. تداوم تحریم‌ها دولت را با کسری بودجه بزرگ مواجه کرده است. و حکومت برای تامین نقدینگی به استقراض از بانک مرکزی روی آورده است. به رغم رشد نقدینگی که بر بزرگ‌تر شدن نرخ تورم اثرگذار است، نگاه‌های تولیدی با کمبود نقدینگی و مواد اولیه برای تولید روبه‌رو شدند.

نبود نقدینگی و کسری بودجه موجب کاهش ظرفیت تولید، تاخیر در پرداخت دستمزدها، تعطیلی واحدهای تولیدی و بیکاری گسترده کارگران شده است.

بنابه گزارش‌های منتشر شده، در سال ۲۰۲۲، ۱۲۸۹ تجمع صنفی و ۲۲۹ اعتصاب صنفی شکل گرفت. بر همین اساس، روزانه به صورت میانگین ۴/۲ اعتصاب یا تجمع صنفی/ کارگری رخ داد.

معلمان، بازنشستگان، کارگران قراردادی شهرداری، کارگران بخش انرژی، کادر درمان، کارگران حمل و نقل عمومی و کارگران صنعتی/تولیدی بارها در محل کار یا خیابان تجمع کردند.

جدول‌های زیر بخشی از اعتراضات/ اعتصابات کارگری را به تفکیک بخش و مطالبه نشان می‌دهد.

بخش انرژی

بخش	مطالبه	توضیحات
-----	--------	---------

<p>کارگران قراردادی پروژه‌های نفت، گاز و پتروشیمی در مناطق مختلف با خواست افزایش دستمزد به میزان ۵۸ درصد، ۲۰ روز کار و ۱۰ روز استراحت در ماه و بهبود شرایط کار دور تازهای از اعتصاب را آغاز کردند.^۲</p> <p>.....</p> <p>کارگران پروژه‌های نفت و گاز و پالایشگاه‌ها نیز در ادامه مبارزات خود علیه بهره‌کشی در تابستان امسال دوباره اعتصاب کردند. وضعیت نامناسب جوی و ساعت کار طولانی در تابستان امسال موجب بدحالی و انتقال ده‌ها کارگر به مراکز درمانی شد.^۳ منابع نزدیک به کارگران از فوت حداقل دو کارگر بر اثر گرم‌زدگی خبر دادند.</p> <p>.....</p> <p>کارگران قراردادی در پروژه‌های نفت و گاز و پتروشیمی‌ها در تیر و مرداد در اعتراض به وضعیت نامساعد خدمات اسکان و غذا، دستمزد ناکافی و شرایط کاری سخت اعتصاب کردند. آنها خواستار کاهش روزهای کاری به ۰۲ روز و افزایش روزهای استراحت به ده روز هستند.</p> <p>.....</p> <p>کارگران پتروپالایش هنگام، دماوند و کاویان در عسلویه و در کنگان، در همبستگی با اعتراضات مردمی دست به تجمع و اعتراض زدند. همزمان با اعتصاب کارگران جاده‌های سه راه عسلویه را نیز به نشانه اعتراض بستند. به دنبال این اعتراض خیل نیروهای امنیتی و پلیسی به عسلویه وارد شدند و شمار زیادی از کارگران را بازداشت کردند.^۴</p>	<p>طرح طبقه‌بندی</p> <p>طرح ۲۰ روز کار / ۱۰ روز استراحت</p> <p>افزایش دستمزد</p> <p>بهبود وضعیت غذا و خوابگاه‌ها</p> <p>حق تشکل</p> <p>حذف پیمانکاران / تبدیل قرارداد و امنیت شغلی</p> <p>رفع وضعیت امنیتی</p>	<p>کارگران پیمانی</p> <p>در پروژه‌های نفت و گاز و پالایشگاه‌ها^۱</p>
--	--	--

- ۱ رادیو زمانه، ۱۱ بهمن ۱۴۰۰
- ۲ شورای سازماندهی اعتراضات کارگران پیمانی نفت، ۶ اردیبهشت ۱۴۰۱
- ۳ رویداد ۲۴، ۲۱ مرداد ۱۴۰۱
- ۴ شورای سازماندهی اعتراضات کارگران پیمانی نفت و گاز، ۱۸ مهر ۱۴۰۱

<p>کارگران رسمی و قراردادی بخش انرژی همچنان نسبت به عدم تحقق مطالبات مزدی و رفاهی خود معترض‌اند. کارکنان رسمی وزارت نفت خواستار افزایش حقوق بیشتر از مصوب ۱۰ درصدی دولت هستند و از همین رو در چند مرتبه در مناطق مختلف دست به تجمع زدند و به مسئولان وزارت نفت برای اصلاح مصوبه مزدی مهلت دادند.^۵</p> <p>.....</p> <p>کارگران رسمی وزارت نفت نیز در اعتراض به اجرا نشدن ماده ۱۰ قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت اعتصاب غذا کردند. این کنش اعتراضی پس از پذیرفته شدن بخشی از مطالبات به صورت موقت متوقف شد.^۶</p> <p>.....</p>	<p>اجرای ماده ۱۰ قانون وزارت نفت</p> <p>افزایش دستمزد</p>	<p>کارکنان رسمی نفت</p>
	<p>اجرای طرح ساماندهی استخدام کارکنان دولت</p>	<p>کارگران ارکان ثالث</p>

صنایع تولیدی

اعتراضات کارگران صنعتی گسترده بود. تاخیر در پرداخت دستمزدها، توقف بخشی از خط تولید و اخراج کارگران، دستمزد اندک از عمده‌ترین دلایل اعتصاب و اعتراض کارگران این بخش بودند.

توضیحات	واحد تولیدی	علت اعتصاب/ اعتراض
---------	-------------	--------------------

۵ شورای سازماندهی اعتراضات کارگران بیمانی نفت، ۲۰ مرداد ۱۴۰۱
 ۶ رادیو زمانه، خبرنامه کارگری شماره ۲۱، پاییز ۱۴۰۱

<p>بیشتر اعتراضات کارگران در محل کار بود. کارگران در برخی از واحدهای تولیدی چند مرتبه در فاصله زمانی کوتاه تجمع کردند.</p>	<p>رنگین نخ^۷ نورد لوله اهواز کیان تایر^۸ تراکتورسازی تبریز^۹ نیشکر هفت تپه^{۱۰} روغن خوراکی فیبرکو^{۱۱} ایران شکلات تبریز^{۱۲} سیمان آباده صنعت پویا فولاد کرمان^{۱۳} داروگر تهران تولی پرس قزوین^{۱۴} صنایع شیشه آذر^{۱۵} آذر آب^{۱۶} داروگر^{۱۷} روغن نباتی نرگس شیراز آب معدنی داماش^{۱۸} کیش چوب^{۱۹} ایران افق^{۲۰} روغن نباتی جهان زنجان^{۲۱} اکسین استیل پارس رفسنجان پارس پامچال</p>	<p>دستمزد معوقه</p>
--	---	---------------------

۷	۱۲ دی ۱۴۰۰	خبرگزاری کار ایران،
۸	۲۶ بهمن ۱۴۰۰	اتحادیه آزاد کارگران،
۹	۱۱ بهمن ۱۴۰۰	تبریز من،
۱۰	۱۱ اسفند ۱۴۰۰	خبرگزاری کار ایران،
۱۱	۱۴ بهمن ۱۴۰۰	ایرنا،
۱۲	۱ دی ۱۴۰۰	اتحادیه آزاد کارگران،
۱۳	۸ اردیبهشت ۱۴۰۱	باشگاه خبرنگاران جوان،
۱۴	۲۲ خرداد ۱۴۰۱	خبرگزاری کار ایران،
۱۵	۱۲ خرداد ۱۴۰۱	اتحادیه آزاد کارگران،
۱۶	۱۰ خرداد ۱۴۰۱	اتحادیه آزاد کارگران،
۱۷	۱ آذر ۱۴۰۱	ردیف یک تا شش جدول اعتراضات: رادیو زمانه ،
۱۸	۲۴ آبان ۱۴۰۱	کارگرنیوز،
۱۹	۲۷ مرداد ۱۴۰۱	ایلنا،
۲۰	۶ تیر ۱۴۰۱	اتحادیه آزاد کارگران ایران،
۲۱	۷ شهریور ۱۴۰۱	اتحادیه آزاد کارگران ایران،

	فولاد بوتیای ایرانیان ^{۲۲} استیک بارز کرمان ^{۲۳} گروه ملی فولاد ^{۲۴} روغن نباتی نرگس شیراز ^{۲۵} سیمان دیزیچه سیمان سپاهان اصفهان ^{۲۶} بهمن موتور صنایع کروز ایران تایر ذوب آهن اصفهان کشت و صنعت کارون	دستمزد اندک/ تبعیض مزدی
	کاغذ پارس هفت‌تپه نیشکر میان‌آب ^{۲۷} قالب‌های صنعتی سایپا ^{۲۸} موتورن تبریز ^{۲۹} لوله‌سازی خوزستان ^{۳۰} روی بندرعباس ^{۳۱} کشت و صنعت لرستان ^{۳۲} کاشی اصفهان ^{۳۳} آجر جیل کارون ^{۳۴} روغن نباتی جهان زنجان ^{۳۵}	امنیت شغلی

دامنه اعتراضات کارگران بخش تولیدی از آنچه در جدول آمده است، گسترده‌تر بود. در برخی واحدهای تولیدی کارفرمایان به صورت موقت یا دائمی شماری از کارگران را اخراج کردند. با آغاز فصل زمستان و ناتوانی حکومت از تامین سوخت واحدهای تولیدی، کارگران بیشتری شغل خود را از دست دادند.

خدمات عمومی و دولتی

در بخش خدمات عمومی، کارگران شهرداری و حمل و نقل عمومی اصلی‌ترین گروه معترض بودند. ناتوانی شهرداری‌ها و فساد گسترده پیمانکاران نیروی انسانی طرف قرارداد با شهرداری‌ها موجب تاخیر طولانی در پرداخت دستمزد کارگران در شهرهای مختلف شد. در برخی مناطق معوقه مزدی

۲۲	اتحادیه آزاد کارگران ، ۱۱ بهمن ۱۴۰۰
۲۳	دیدارنیوز ، ۵ بهمن ۱۴۰۰
۲۴	اتحادیه آزاد کارگران ایران ، ۲۸ فروردین ۱۴۰۱
۲۵	رادیو زمانه ، ۳ شهریور ۱۴۰۱
۲۶	رادیو زمانه ، ۱۵ آذر ۱۴۰۱
۲۷	رادیو زمانه ، ۳ بهمن ۱۴۰۰
۲۸	رادیو زمانه ، ۱۸ اسفند ۱۴۰۰
۲۹	عصر تبریز ، ۲۴ بهمن ۱۴۰۰
۳۰	اتحادیه آزاد کارگران ، ۲۱ بهمن ۱۴۰۰
۳۱	رادیو زمانه ، ۱۲ دی ۱۴۰۰
۳۲	صدا و سیما ، ۱۷ فروردین ۱۴۰۱
۳۳	خبرگزاری کار ایران ، ۲۱ خرداد ۱۴۰۱
۳۴	اتحادیه آزاد کارگران ایران ، ۸ شهریور ۱۴۰۱
۳۵	اتحادیه آزاد کارگران ایران ، ۷ شهریور ۱۴۰۱

کارگران از یک سال نیز فراتر رفت.

کارگران حمل و نقل عمومی، از جمله رانندگان اتوبوس در تهران و ارومیه، تاکسیرانان در چند شهر، کارکنان نگهداری خط و ابنیه فنی راه‌آهن و رانندگان کامیون جاده‌ای نیز در اعتراض به وضعیت معیشتی، نابرابری دستمزد، افزایش هزینه‌ها تجمع و تحصن کردند. در تهران اعتصاب رانندگان شرکت واحد اتوبوسرانی تهران با سرکوب و بازداشت گسترده همراه بود.

کسری بودجه دولت و تحمیل سرکوب مزدی بر کارکنان قراردادی بخش دولتی هم موجب بروز اعتراض شاغلان در نهادهای دولتی شد. در جهادکشاورزی، قوه قضاییه، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی چندین اعتراض رخ داد.

جدول زیر بخشی از اعتراضات این بخش را نشان می‌دهد.

بخش	دلایل اعتراضات	توضیح
شهرداری‌ها	تاخیر در پرداخت دستمزد قرارداد موقت اخراج کارگران قراردادی	کارگران در حداقل ۷۰ شهرداری بارها در اعتراض به پرداخت نشدن دستمزدها تجمع کردند.
خدمات حمل و نقل اتوبوسران‌های تهران رانندگان مینی بوس کرمانشاه اتوبوسران‌های ارومیه	سرکوب مزدی تبعیض در دستمزد تاخیر در پرداخت دستمزد	اعتصاب رانندگان اتوبوسرانی با سرکوب و بازداشت گسترده همراه شد
کامیونداران و رانندگان جاده‌ای	کاهش سهمیه سوخت افزایش هزینه لوازم یدکی	رانندگان کامیون با وجود فضای امنیتی در آذر ماه اعتصاب کردند. دامنه اعتصاب گسترده نشد، اما مسئولان حکومتی اذعان کردند سیستم حمل و نقل جاده‌ای مختل شده است
کارکنان قراردادی نهادهای دولتی کارکنان جهاد کشاورزی ^{۳۶} کارکنان قراردادی وزارت کار ^{۳۷} کارکنان قراردادی وزارت نفت کارگران قراردادی شرکت برق ^{۳۸} کارکنان دانشگاه آزاد ^{۳۹} کارکنان قوه قضاییه ^{۴۰} کارکنان شرکتی آب و فاضلاب کارگران شرکتی برق ^{۴۱}	دستمزد اندک تبعیض مزدی اجرا نشدن همسان سازی قرارداد موقت تاخیر در پرداخت مزد	نابرابری دستمزد میان شاغلان قراردادی و رسمی یکی از اصلی‌ترین دلایل اعتراض کارکنان بخش دولتی و عمومی است. افزایش اندک حقوق کارکنان غیررسمی بخش دولتی در سال ۱۴۰۱ موجب اعتراض شد.

- ۳۶ [ایلنا](#)، ۱۴ تیر ۱۴۰۱
- ۳۷ [عصر ایران](#)، ۳۰ فروردین ۱۴۰۱
- ۳۸ [برق نیوز](#)، ۱۷ اردیبهشت ۱۴۰۱
- ۳۹ [خبرگزاری دانشجویان ایران](#)، ۱۷ خرداد ۱۴۰۱
- ۴۰ [رادپو زمانه](#)، ۱۹ دی ۱۴۰۰
- ۴۱ [خبرگزاری کار ایران](#)، ۲۷ بهمن ۱۴۰۰

	دستمزد اندک	کارکنان بانک‌های دولتی و خصوصی ^{۴۲}
--	-------------	--

سلامت و درمان

در بخش درمان نیز دامنه اعتراضات گسترده بود. جدول زیر بخشی از اعتراض‌های این بخش را نشان می‌دهد.

محل اعتراض	دلایل اعتراض / خواسته‌ها	شکل اعتراض
کادر درمان خراسان شمالی ^{۴۳}	...	تجمع همزمان با سفر رئیس دولت
دانشجویان کارورز علوم پزشکی یزد علوم پزشکی بهشتی تهران ^{۴۴} علوم پزشکی مشهد علوم پزشکی اهواز	خواست کارانه کرونا خواست افزایش کمک هزینه تحصیلی	تجمع
پرستاران کرمانشاه ^{۴۵}	اخراج پس از کرونا قراردادهای موقت	تجمع
بیمارستان فرهنگیان تهران ^{۴۶}	شش ماه دستمزد معوق	تجمع
پرستاران بیمارستان پاستور نو مشهد ^{۴۷}	سه ماه دستمزد معوق	تجمع
پرستاران تامین اجتماعی ^{۴۸}	دستمزد اندک	تجمع
کارکنان بیمارستان عالی‌نسب تبریز ^{۴۹}	دستمزد و حقوق بازنشستگی	تجمع
مدافعان سلامت لرستان	بازگشت به کار	تجمع
پرستاران ۸۹ روزه ^{۵۰}	تبدیل قرارداد	تجمع در استان‌های مختلف
کارکنان بخش سلامت ^{۵۱}		
کارکنان مراکز جامع سلامت قم ^{۵۲}	تبعیض در دستمزد قراردادهای موقت	تجمع در قم و تهران
کارکنان مراکز درمان خصوصی استان آذربایجان شرقی	هشت ماه دستمزد معوق	تجمع

- ۴۲ دیده‌بان ایران، ۶ تیر ۱۴۰۱
 ۴۳ اتحادیه آزاد کارگران، ۲ تیر ۱۴۰۱
 ۴۴ رادیو زمانه، ۱۷ تیر ۱۴۰۱
 ۴۵ اتحادیه آزاد کارگران، ۲۳ تیر ۱۴۰۱
 ۴۶ رادیو زمانه، ۱۰ شهریور ۱۴۰۱
 ۴۷ ایلنا، ۱۴ تیر ۱۴۰۱
 ۴۸ رادیو زمانه، ۹ خرداد ۱۴۰۱
 ۴۹ خبرگزاری کار ایران، ۲۰ اردیبهشت ۱۴۰۱
 ۵۰ رادیو زمانه، ۹ بهمن ۱۴۰۰
 ۵۱ خبرگزاری کار ایران، ۲ اسفند ۱۴۰۰
 ۵۲ خبرگزاری کار ایران، ۱۸ بهمن ۱۴۰۰

پزشکان مناطق محروم ^{۵۳}	تبعیض در دستمزد پرداخت نشدن دستمزد مصوب مالیات بیشتر از پزشکان متخصص	اعتصاب در چند شهر
رزیدنت‌ها و پزشکان نوکار ^{۵۴}	تبعیض در دستمزد پرداخت نشدن دستمزد مصوب ۶ میلیون تومان	تجمع در چند شهر
دستیاران بخش زنان بیمارستان اصفهان ^{۵۵}	حقوق ناکافی ساعت کار طولانی	تجمع
پرستاران بیمارستان مهرگان ^{۵۶}	بلا تکلیفی پس از تعطیلی بیمارستان	تجمع

معلمان

معلمان در سال ۱۴۰۰/۱۴۰۱، اعتراضات گسترده‌ای را در واکنش به تاخیر در تصویب و جرح و تعدیل رتبه‌بندی حقوق معلمان سازماندهی کردند. همزمان با اعتراضات گسترده معلمان، نیروهای امنیتی ده‌ها معلم را در شهرهای مختلف بازداشت کردند.

در زمستان ۱۴۰۰ بیش از ۷۰ معلم بازداشت شدند و صدها معلم به نهادهای امنیتی، قضایی و نظارتی احضار و به اخراج از کار تهدید شدند. در بهار ۱۴۰۰ شمار معلمان بازداشت شده از ۲۰۰ نفر فراتر رفت. رسول بداقی و جعفر ابراهیمی، دو تن از فعالان صنفی بازداشت شده در اردیبهشت ۱۴۰۱ همچنان در زندان حبس شده‌اند. چندین معلم نیز به دلیل مشارکت در تجمع‌های اعتراضی در دستگاه قضایی محاکمه شدند و یا پرونده قضایی برای آنها تشکیل شد. همزمان با خیزش «ژن، ژیان، نازادی» هم معلمان به عنوان یکی از نیروهای موثر و مرتبه دست به تحسن زدند. در جریان این اعتراضات دستکم صد معلم بازداشت شدند و صدها معلم دیگر با احکام انضباطی تنبیه شدند.^{۵۷}

دستگاه امنیتی و قضایی در یک سناریو امنیتی فعالان صنفی معلمان را به همکاری با نیروی خارجی به قصد براندازی نظام محکوم کرد.

اعتراضات معلمان در سال ۲۰۲۲ را می‌توان به دو بخش صنفی و سیاسی تقسیم کرد. اعتراضات صنفی تا خرداد ماه ادامه داشت. اعتراضات سیاسی در مخالفت با سرکوب معترضان در آبان و آذر رخ داد.

سیر اعتراضات صنفی معلمان را در سال گذشته را در زیر ببینید.

معلمان در ۹ و ۱۰ بهمن در بیش از ۱۰۰ شهر از رفتن به کلاس درس خودداری کردند و ۱۱ بهمن نیز در شهرهای مختلف تجمع کردند.^{۵۸}

معلمان پیش از آن نیز در دی ماه حداقل در بیست شهر تجمع کرده بودند. در جریان این تجمعات، نیروهای امنیتی در چند شهر به معلمان یورش بردند و شماری از حاضران در تجمع را بازداشت

۵۳ [اتحادیه آزاد کارگران](#)، ۴۱ بهمن ۱۴۰۰

۵۴ [خبرگزاری دانشجویان ایران](#)، ۱۲ بهمن ۱۴۰۰

۵۵ [خبرگزاری کار ایران](#)، ۵ بهمن ۱۴۰۰

۵۶ [اتحادیه آزاد کارگران](#)، ۱۴ بهمن ۱۴۰۰

۵۷ ما پیشتر در [خبرنامه‌های فصلی فهرست معلمان بازداشت شده](#) را منتشر کرده‌ایم.

۵۸ [رادیو زمانه](#)، ۱۱ بهمن ۱۴۰۰

کردند.^{۵۹}

۳۰ بهمن ۶۰ و ۳ اسفند^{۶۱} هم باردیگر معلمان در سراسر ایران مقابل ساختمان‌های آموزش و پرورش تجمع کردند.

یکم اردیبهشت معلمان بار دیگر در بیش از ۲۰۰ شهر و ناحیه تجمع کردند. ماموران امنیتی به تجمع معلمان در تهران، شیراز، مریوان و چند شهر دیگر یورش بردند و شماری از فعالان صنفی و حاضران در تجمع را بازداشت کردند. در تهران ۲۲ معلم بازداشت شدند.^{۶۲}

۱۱ اردیبهشت ماه، همزمان با روز جهانی کارگر، شورای هماهنگی تشکلهای صنفی فرهنگیان ایران، معلمان، کارگران و خانواده دانش آموزان را به تجمع در تمامی شهرها فراخواند. ماموران امنیتی یک روز پیش از تجمع، یعنی ۱۰ اردیبهشت، شماری از فعالان صنفی را در تهران و کردستان بازداشت و بسیاری از اعضای کانون‌های صنفی معلمان را با تماس تلفنی تهدید کردند تا مانع برگزاری تجمع سراسری شوند.^{۶۳} تجمع سراسری معلمان به رغم برخورد امنیتی در روز جهانی کارگر برگزار شد.^{۶۴}

۱۸ اردیبهشت ماه نیز معلمان استان کردستان در اعتراض به سرکوب و بازداشت همکاران خود تحصن کردند.^{۶۵} در روز ۲۲ اردیبهشت ماه برای سومین مرتبه در یک ماه تجمع کردند.^{۶۶}

۲۶ خرداد معلمان در چند شهر تجمع کردند. نیروهای حکومتی چند معلم را بازداشت کردند.^{۶۷}

معلمان حق تدریس نوبت سوم با خواسته تبدیل قراردادهایشان به نیروی پیمانی با آموزش و پرورش برای چند روز بیپای در تهران تجمع کردند.^{۶۸}

معلمان کارنامه سبز نیز در بهمن ماه مقابل ساختمان وزارت آموزش و پرورش تجمع کردند. خواسته این معلمان نیز استخدام در آموزش و پرورش است.^{۶۹}

دولت به رغم اعتراض گسترده معلمان، رتبه‌بندی حقوق فرهنگیان را با کاهش بیش از ۵۰ درصدی بودجه در مجلس شورای اسلامی با تاخیر چند ماه اجرا کرد. بسیاری از معلمان به دلیل شرکت در اعتراضات و تحصن مشمول رتبه‌بندی نشدند.

برای مشاهده فهرست معلمان بازداشت شده، محاکمه شده و زندانی به خبرنگارهای شماره ۲۰ تا ۲۳ مراجعه کنید.

بازنشستگان

بازنشستگان تامین اجتماعی، صندوق فولاد، مخابرات، بخش سلامت از جمله گروه‌های معترض در سال ۲۰۲۲ بودند.

شورای هماهنگی تشکلهای صنفی معلمان، ۲۴ بهمن ۱۴۰۰	۵۹
رادیو زمانه، ۳۰ بهمن ۱۴۰۰	۶۰
رادیو زمانه، ۳ اسفند ۱۴۰۰	۶۱
رادیو زمانه، ۱ اردیبهشت ۱۴۰۱	۶۲
رادیو زمانه، ۱۲ اردیبهشت ۱۴۰۱	۶۳
رادیو زمانه، ۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۱	۶۴
رادیو زمانه، ۱۸ اردیبهشت ۱۴۰۱	۶۵
رادیو زمانه، ۲۲ اردیبهشت ۱۴۰۱	۶۶
رادیو زمانه، ۲۶ خرداد ۱۴۰۱	۶۷
رادیو زمانه، ۷ اسفند ۱۴۰۰	۶۸
کانون صنفی معلمان، ۳۰ بهمن ۱۴۰۰	۶۹

دولت در آغاز سال ۲۰۲۲ لایحه دائمی سازی همسان سازی حقوق بازنشستگان کارگری را از مجلس پس گرفت تا افزایش ۲۵ درصدی حقوق بازنشستگان کارگری منتفی شود. در حالیکه بازنشستگان تامین اجتماعی خواستار افزایش حقوق دوره بازنشستگی بودند دولت در پاییز ۲۰۲۲ حقوق بازنشستگان لشکری و کشوری را (که کارکنان رسمی دولت و نظامیان بازنشسته را شامل می شود) افزایش داد.

بازنشستگان مخابرات هم در اعتراض به کاهش مزایا چند مرتبه در شهرهای مختلف تجمع کردند.

شکل اعتراض	مطالبه	گروه معترض
تجمع هفتگی در بیش از ۱۵ شهر در قالب یکشنبه های اعتراضی	همسان سازی حقوق رفع تبعیض میان بازنشستگان تامین اجتماعی و صندوق کشوری و لشکری افزایش حقوق به ۱۲ میلیون تومان برخورداری از بیمه درمانی کامل و رایگان تسویه بدهی دولت به تامین اجتماعی مشارکت بازنشستگان در هیئت امنای صندوق بازنشستگی توقف تعقیب قضایی بازنشستگان	بازنشستگان تامین اجتماعی ^{۷۰}
تجمع هفتگی در تهران، اصفهان، خوزستان، دامغان و لوشان	همسان سازی حقوق رفع تبعیض با بازنشستگان صندوق کشوری و لشکری افزایش حقوق توقف واگذاری اموال صندوق حمایت از کارکنان فولاد	بازنشستگان فولاد ^{۷۱}
تجمع در گرگان، اهواز، فارس	همسان سازی حقوق پرداخت مطالبات معوق	بازنشستگان بهداشت و درمان

۷۰ رادیو زمانه، ۸ اسفند ۱۴۰۰
۷۱ رادیو زمانه، ۱۵ اسفند ۱۴۰۰

تجمع در ایلام	همسان سازی حقوق افزایش حقوق	بازنشستگان نیروی انتظامی ایلام ^{۷۲}
تجمع در حداقل ده استان	معوقات مزدی عدم پرداخت حق بیمه عدم تغییر حکم بازنشستگی	بازنشستگان شرکت مخابرات ^{۷۳}

دولت سرانجام با نامه رئیس مجلس موظف شد حقوق بازنشستگان تامین اجتماعی را افزایش دهد. رئیس مجلس شورای اسلامی مصوبه هیئت دولت درباره افزایش ده درصد حقوق بازنشستگان را غیرقانونی دانست.^{۷۴} پس از آن دولت وعده کرد حقوق بازنشستگان تامین اجتماعی را افزایش دهد. وعده دولت تا میانه شهریور عملی نشد.

بازنشستگان تامین اجتماعی در سه ماه تابستان به صورت مستمر به مصوبه دولت اعتراض کردند. نیروهای امنیتی در چند شهر بازنشستگان معترض را بازداشت کردند. در اهواز دستکم ۱۲ بازنشسته بازداشت شدند.^{۷۵} در کرمانشاه هم گروهی از بازنشستگان معترض بازداشت شدند. اسماعیل گرامی، فعال صنفی بازنشستگان از فروردین ۱۴۰۰ در زندان محبوس است.

۷۲ [شورای بازنشستگان](#)، ۲۰ دی ۱۴۰۰
 ۷۳ [رادیو زمانه](#)، ۱۷ اسفند ۱۴۰۰
 ۷۴ [رادیو زمانه](#)، ۲۹ تیر ۱۴۰۱
 ۷۵ [رادیو زمانه](#)، ۹ مرداد ۱۴۰۱

کارگران غیررسمی

دستفروشان، کارگران ساختمانی، باربران، کولبران و سوخت‌بران عمده‌ترین گروه‌های شاغل در مشاغل غیررسمی هستند. وعده حکومت برای بیمه کارگران ساختمانی تا پایان سال همچنان بی‌نتیجه ماند.

دستفروشان

وضعیت معیشتی دستفروشان تحت تاثیر طرح ساماندهی در شهرهای مختلف سخت‌تر شد.

شهرداری تهران «طرح جامع ساماندهی دستفروشان» را اجرا کرد که بر اساس آن دستفروشان به مکان‌های تعیین شده منتقل شدند.^{۷۶} در اصفهان نیز طرح مشابهی به اجرا درآمد.^{۷۷} در تبریز نیز ماموران سد معبر شهرداری یک دستفروش را کتک زدند.^{۷۸} شهرداری این شهر نیز اعلام کرد که دستفروشان را در یک بازارچه «سامان» می‌دهد. دستفروشان در تبریز در اعتراض به این وضعیت تجمع کردند. در آمل، بروجرد، قزوین و چند شهر دیگر نیز طرح‌های مشابهی برای کنترل و جلوگیری از فعالیت دستفروشان اجرا شد. در ماهشهر ماموران انتظامی و شهرداری به میوه‌فروشان یورش بردند و محل استقرار آنها را به آتش کشیدند.^{۷۹} در گرگان و تهران نیز ماموران سد معبر دستفروشان را کتک زدند.

مدیران شهرداری تهران گفتند که با طرح ساماندهی دستفروشان و اجبار آنها به ثبت‌نام در سامانه تعیین شده، باعث کاهش تعداد دستفروشان از ۲۰ تا ۳۰ هزار نفر به پنج هزار و ۸۰۰ نفر در تهران شده‌اند.^{۸۰}

ماموران سد معبر در مناطق مختلف ایران برخورد خشونت‌آمیزی با دستفروشان دارند. در اهواز بازار دستفروشان با یورش پلیس تخریب شد.^{۸۱} در شیراز یک دستفروش به دست پلیس ضرب و شتم شد. شهرداری و پلیس شیراز البته هر دو منکر خشونت علیه دستفروشی شدند که ویدیوی ضرب و شتم او در شبکه‌های اجتماعی منتشر شده بود.^{۸۲} در ماهشهر و ملاتانی هم دستفروشان از گزند خشونت ماموران دولتی در امان نماندند. در حصارک کرج ماموران پلیس به دستفروشان یورش بردند.^{۸۳} این رفتار در قزوین^{۸۴} و سنج^{۸۵} نیز تکرار شد.

ممنوعیت دستفروشی و «ساماندهی» دستفروشان با انتقال آنها به بازارچه‌های تعیین شده بیرون از محدوده شهری و مناطق پررفت و آمد، در بسیاری از مناطق ایران در دست اجرا است.^{۸۶}

در سال ۱۴۰۱ دولت دستفروشان را به پرداخت ۲۱ درصد درآمدشان مکلف کرده است.^{۸۷}

برنا نیوز، ۲۴ بهمن ۱۴۰۰	۷۶
ایمنا، ۲۲ اسفند ۱۴۰۰	۷۷
آفتاب یزد، ۱۸ بهمن ۱۴۰۰	۷۸
اتحادیه آزاد کارگران، ۱۰ بهمن ۱۴۰۰	۷۹
شرق، ۱۹ مرداد ۱۴۰۱	۸۰
خاکزدگان، ۱۳ شهریور ۱۴۰۱	۸۱
ایرنا، ۱۷ تیر ۱۴۰۱	۸۲
اتحادیه آزاد کارگران ایران، ۴ شهریور ۱۴۰۱	۸۳
اتحادیه آزاد کارگران ایران، ۲۶ مرداد ۱۴۰۱	۸۴
اتحادیه آزاد کارگران ایران، ۱۲ مرداد ۱۴۰۱	۸۵
مهر، ۱۰ مرداد ۱۴۰۱	۸۶
رادیو زمانه، ۲۰ خرداد ۱۴۰۱	۸۷

کولبران و سوخت‌بران

در سالی که گذشت، قتل سوخت‌بران و کولبران در مناطق مرزی همچنان ادامه یافت. توافق ایران با عراق برای واگذاری کنترل مرزهای مشترک با اقلیم کردستان عراق به ارتش این کشور، آمد و شد کولبران در مرزهای غربی را سخت‌تر کرد. در فروردین ماه یک مقام نظامی در استان کردستان کولبران را «قاچاقچی» خواند و گفت که نیروهای مرزبانی اجازه ورود غیرقانونی به مرزهای ایران تحت پوشش کولبری را نمی‌دهند.

در استان سیستان و بلوچستان هم سوخت‌بران همچنان هدف شلیک ماموران مرزبانی قرار گرفتند. بر اساس گزارش کمپین فعالان بلوچ، ۵۰۱ سوخت‌بر بلوچ در سال ۲۰۲۲ بر اثر شلیک ماموران نظامی، تصادف به دلیل تعقیب و گریز و آتش گرفتن خودرو کشته شدند. یک چهارم از سوخت‌بران (۲۶ نفر) با ضرب گلوله ماموران دولتی کشته شدند و ۶۴ تن دیگر هم قربانی تصادف یا آتش گرفتن خودرو شدند. از ۵۲ سوخت‌بر مصدوم شده هم ۲۱ نفر هدف شلیک ماموران مرزبانی قرار گرفتند.^{۸۸}

شمار کولبران جان‌باخته در سال ۲۰۲۲ - یعنی از ۱۰ دی ۱۴۰۰ تا ۱۰ دی ۱۴۰۱ - ۴۳ نفر اعلام شده است که بیش از ۶۷ درصد آنها (۲۹ نفر) را ماموران حکومتی با تیراندازی مستقیم کشته‌اند و پنج نفر نیز بر اثر فشار کار دچار ایست قلبی یا عارضه‌های جسمی دیگر شدند و جانشان را از دست دادند. یخ‌زدگی از سرما (۴)، تصادف در مسیر کولبری (۲) و سقوط از ارتفاع، غرق در رودخانه (۱) و تیراندازی ماموران حکومتی ترکیه (۱) از دیگر عوامل مرگ کولبران بودند. همچنین ۲۱۵ کولبر نیز مصدوم شدند. پس از تیراندازی که عامل مصدومیت ۷۴ درصد کولبران است، سقوط از کوه و ارتفاع (۱۷)، ضرب و شتم به دست مرزبانان (۱۴)، تصادف در مسیر کولبری (۱۴) و انفجار مین (۱۰) دیگر عوامل مصدومیت کولبران بودند.^{۸۹}

۸۸ [کمپین فعالان بلوچ](#)، بهمن ۱۴۰۱
۸۹ [رادیو زمانه](#)، ۱۱ دی ۱۴۰۱

کسب و کارهای آنلاین در فصل آخر سال ۲۰۲۲ متأثر از فیلترینگ شدید اینترنت آسیب فراوانی دیدند. حکومت از شروع پاییز با هدف جلوگیری از اطلاع‌رسانی در شبکه‌های اجتماعی شبکه اینترنت را به شدت محدود و بخش‌هایی از طرح تصویب‌نشده موسوم به «صیانت از حقوق کاربران» را اجرا کرد. در نتیجه این تصمیم، بخش زیادی از شاغلان در اقتصاد گیگ دچار زیان شدند.

هنوز آمار دقیقی از حجم کسب و کارهای آنلاین - به صورت ویژه کسب و کارهای خرد در شبکه‌های اجتماعی - وجود ندارد. دبیر پیشین شورای عالی فضای مجازی در تابستان ۲۰۲۲ گفته بود: «طبق آمار در اینستاگرام دو میلیون و ۴۰۰ هزار واحد صنفی مجازی در کشور فعالیت دارند». اتاق بازرگانی اما شمار استفاده‌کنندگان از پلتفرم اینستاگرام را حدود ۹ میلیون نفر اعلام کرد.

نتایج یک بررسی نشان می‌داد در دو ماه نخست اعتراضات سراسری، ۵۰ درصد کسب و کارهای آنلاین با کاهش فروش تا ۵۰ درصد روبرو شدند.^{۹۰} بسیاری از مشاغل آنلاین به صورت موقت یا کامل از بین رفتند. دولت وعده کرد با بسته حمایتی بخشی از زیان این گروه از شاغلان را جبران کند.

شمار مهاجران افغانستانی در ایران پس از سلطه دوباره طالبان افزایش یافت. جمهوری اسلامی از همان آغاز محدودیت‌های سختگیرانه‌ای علیه پناهیجویان افغانستانی اجرا کرد. مهاجران تازه وارد در کمپ‌های ایجاد شده به صورت موقت اسکان داده و از همانجا به افغانستان بازگردانده شدند.

جدول زیر بخشی از اخبار مرتبط با پناهیجویان افغانستانی در ایران را روایت می‌کند.

زمان	توضیح
بهمن ۱۴۰۰	روزنامه اطلاعات روز ۱۳ بهمن در یک گزارش نوشت روند شناسایی، بازداشت و اخراج مهاجران غیرقانونی شدت گرفته است. تعداد زیادی از مهاجران از ترس اخراج، شب‌ها به خوابگاه‌ها و اتاق‌هایشان نمی‌روند و با پوشش لباس کارگران بخش تنظیف شهرداری شب را در خیابان‌ها می‌گذرانند. در مواردی اخراج اجباری کارگران افغانستانی با خشونت و رفتارهای غیرانسانی همراه بوده است. ^{۹۱}
بهمن ۱۴۰۰	۲۰ بهمن مقام‌های دولتی افغانستانی در ولایت نیمروز که محل گذر آوارگان به سوی ایران است، اعلام کردند نیروهای امنیتی ایران در طی شش ماه ۱۰۰ تن از پناهیجویان را کشته و ۶۴۰ نفر از آنان را مجروح کرده‌اند. ^{۹۲}
فروردین ۱۴۰۱	تبلیغات رسانه‌ای علیه مهاجران افغانستانی موجب خشونت و بروز رفتارهای نژادپرستانه در برخی شهرهای ایران شد. ^{۹۳}
فروردین ۱۴۰۱	استانداری بوشهر اقامت و اشتغال کارگران مهاجر را در عسلویه، گناوه و دیلم ممنوع کرد. ^{۹۴}
اردیبهشت ۱۴۰۱	دولت به منظور ساماندهی مهاجران افغانستانی قصد دارد طرح سرشماری مهاجران را اجرا کند. ^{۹۵} گفته می‌شود هدف اصلی این طرح شناسایی و اخراج مهاجران بدون کارت اقامت است.
اردیبهشت ۱۴۰۱	ایران مهاجران تازه وارد افغانستان را در اردوگاه‌های بدون امکانات سکونت می‌دهد. ^{۹۶}
اردیبهشت ۱۴۰۱	کارگران مهاجر در ایران گفته‌اند که در محل کار استثمار می‌شوند، کارفرمایان دستمزدها را پرداخت نمی‌کنند و ماموران نیروی انتظامی با خشونت آنها را دستگیر می‌کنند. ^{۹۷}
شهریور ۱۴۰۱	همزمان با نزدیک شدن به فصل بازگشایی مدارس، کودکان افغانستانی همچنان برای ثبت‌نام در مدرسه با مشکل روبرو هستند و برآورد می‌شود حدود ۲۰۰ هزار کودک در سن تحصیل افغانستانی در ایران از تحصیل باز بمانند. ^{۹۸}
شهریور ۱۴۰۱	روزنامه هشت صبح افغانستان در شهریور ماه «رد مرزهای اجباری، دسترسی نداشتن به مکتب، سخت‌گیری در تمديد ویزا، خرید سیم‌کارت، استفاده از اینترنت و افتتاح حساب بانکی» را از مهمترین چالش‌های پناهیجویان و مهاجران افغانستانی در ایران برشمرد. ^{۹۹}

اطلاعات روز، ۱۳ بهمن ۱۴۰۰	۹۱
راديو زمانه، ۲۰ بهمن ۱۴۰۰	۹۲
راديو زمانه، ۱۶ فروردین ۱۴۰۱	۹۳
عصر ایران، ۱۳ فروردین ۱۴۰۱	۹۴
ایمن، ۸ اردیبهشت ۱۴۰۱	۹۵
۸ صبح، ۲۸ اردیبهشت ۱۴۰۱	۹۶
۸ صبح، ۲۸ اردیبهشت ۱۴۰۱	۹۷
شرق، ۱۸ شهریور ۱۴۰۱	۹۸
هشت صبح، ۹ شهریور ۱۴۰۱	۹۹

در فصل آخر سال ۲۰۲۲ تمامی وقایع اجتماعی ایران تحت تاثیر اعتراض‌های گسترده به قتل حکومتی ژینا (مهسا) امینی قرار گرفت. حکومت اما روند اخراج مهاجران افغانستانی را متوقف نکرد.

آمار دقیقی از حوادث کار رخ داده در سال ۲۰۲۲ منتشر نشده است. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ادعا می‌کند شمار حوادث کار و به تبع آن حوادث مرگ‌بار کاهش یافته است. در فصل پاییز رسانه‌های ایران تحت تاثیر اخبار مربوط به اعتراضات کمتر حوادث کاری را گزارش کردند.

روایت رسمی حکومت از حوادث کاری تناقض دارد. سازمان پزشکی قانونی از ثبت ۲۸ هزار حادثه کاری در سال ۱۴۰۰ خبر داد. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی اما شمار حوادث کار را ۱۳ هزار فقره اعلام کرد. زمانه به استناد گزارش‌های منتشر شده در رسانه‌های داخلی توانست در فاصله دی ۱۴۰۰ تا دی ۱۴۰۱ ۱۴۰۱ مصدومیت ۸۱۶ و مرگ ۴۳۰ کارگر را مستند کند. آمار واقعی مصدومان و فوت شدگان بر اثر حوادث کار از آنچه که در رسانه‌های داخلی منتشر می‌شود، بیشتر است.

کارگران ساختمانی بالاترین نرخ حوادث مرگ‌بار را دارند و تقریباً نیمی از حوادث منجر به مرگ در این بخش رخ می‌دهد.

ریزش ساختمان متروپل آبان در خرداد ۱۴۰۱، آتش سوزی ون حامل کارگران سردخانه بهار که موجب مرگ شش زن کارگر شد، آتش‌سوزی‌های پیاپی در استراحتگاه کارگران معدن، واحدهای تولیدی و ساختمان به دلیل استفاده از وسایل گرمایشی غیراستاندارد، گرم‌زدگی کارگران در عسلویه از جمله حوادث عمده در محیط‌های کارگری بودند.

خروج کارگاه‌های کوچک از شمول قانون کار، خودداری کارفرمایان از تامین وسایل ایمنی کار استاندارد، عدم نظارت بازرسان وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی بر واحدهای تولیدی و عمرانی از دلایل اصلی بروز حادثه‌های کاری هستند.

سال ۲۰۲۲ کارگران فشار اقتصادی و پلیسی زیادی را تجربه کردند. در آغاز سال حکومت بار دیگر سرکوب مزدی را بر کارگران تحمیل کرد. با گسترده‌تر شدن اعتراض‌های کارگران، بازنشستگان و معلمان، برخورد پلیسی و بازداشت گسترده فعالان صنفی و مدافعان حقوق کارگران از سوی حکومت در پیش گرفته شد. حکومت در آستانه اجرای طرح حذف ارز ترجیحی شمار زیادی از فعالان صنفی کارگری و معلمان را بازداشت کرد. زمانه در دوره‌های مختلف توانست به استناد گزارش‌های منتشر شده از سوی شورای هماهنگی تشکلهای صنفی معلمان، منابع نزدیک به کارگران و تشکلهای کارگری اسامی بیش از ۳۰۰ فعال صنفی، مدافع حقوق کارگران و کارگر بازداشت شده را مستند کند.

معلمان به دلیل گستردگی اعتراضات بالاترین فراوانی را تجربه یکی از اشکال سرکوب داشتند. زمانه پیش از این در گزارش‌های فصلی فهرست معلمان بازداشت شده در مقاطع زمانی مختلف را منتشر کرده است.^{۱۰۰}

در یک سال گذشته شمار زیادی از اعضای تشکلهای کارگری مستقل، از جمله سندیکای کارگران شرکت واحد اتوبوسرانی تهران، اتحادیه آزاد کارگران، کمیته هماهنگی برای ایجاد تشکلهای کارگری، سندیکای کارگران برقکار کرمانشاه، مجامع عمومی کارگران پیمانی نفت و گاز هم در دوره‌های زمانی مختلف بازداشت شدند.

رضا شهابی، حسن سعیدی، داوود رضوی، سه عضو سندیکای کارگران شرکت واحد اتوبوسرانی تهران، جعفر ابراهیمی و رسول بداقی، دو عضو کانون‌های صنفی معلمان و کیوان مهندی، مترجم و پژوهشگر مدافع حقوق کارگران از اردیبهشت ۱۴۰۱ در زندان حبس شده‌اند. جمهوری اسلامی در یک سناریو امنیتی این افراد را به همکاری با نیروی خارجی به قصد براندازی نظام متهم و به زندان محکوم کرده است.

هرانا، ارگان مجموعه فعالان حقوق بشر گزارش کرده است که ۳۶ فعال کارگری و یا مدافع حقوق کارگران به ۱۱۷ ماه حبس، ۵۱۰ ضربه شلاق و پنجاه و یک میلیون تومان جریمه نقدی محکوم و ۳۱ نفر به مراجع قضایی و امنیتی احضار شدند. این آمار معلمان تحت تعقیب قضایی را در بر نمی‌گیرد.

منشور مدافعان حقوق اجتماعی

پس از قتل دولتی ژینا (مهسا) امینی در بازداشتگاه گشت ارشاد در روز ۲۶ شهریورماه، موجی از اعتراضات مردمی ایران را در نوردید. به گزارش هرانا، در جریان این اعتراضات، مجموعاً ۱۶۵ شهر و ۱۴۴ دانشگاه، صحنه دست کم ۱۲۸۰ مورد تجمع و اعتراض بودند. ۵۳۰ نفر در جریان اعتراضات کشته شده و دست کم ۱۹۷۶۳ نفر بازداشت شدند.^{۱۰۱} آمار کشته شدگان و بازداشت شدگان نشان می‌دهد که کارگران در جریان اعتراضات فعال بودند.

در فضای سیاسی برآمده از این اعتراضات، ۲۰ نهاد مستقل صنفی و مدنی در ۲۵ بهمن منشوری را تحت عنوان «مطالبات حداقلی تشکلهای مستقل صنفی و مدنی ایران» کردند که شامل ۱۲ مطالبه اصلی بود:

۱. آزادی فوری و بی‌قید و شرط همه زندانیان سیاسی، منع جرم‌انگاری فعالیت سیاسی و صنفی و مدنی و محاکمه علنی آمرین و عاملین سرکوب اعتراضات مردمی.

۲. آزادی بی‌قید و شرط عقیده، بیان و اندیشه، مطبوعات، تحزب، تشکلهای محلی و سراسری صنفی و مردمی، اجتماعات، اعتصاب، راهپیمایی، شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌های صوتی و تصویری.

۳. لغو فوری صدور و اجرای هر نوع مجازات مرگ، اعدام، قصاص و ممنوعیت هر قسم شکنجه روحی و جسمی.

۴. اعلام بلادرنگ برابری کامل حقوق زنان با مردان در تمامی عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و خانوادگی، امحا و لغو بی‌قید و شرط قوانین و فرم‌های تبعیض آمیز علیه تعلقات و گرایش‌های جنسی و جنسیتی، به رسمیت شناختن جامعه‌ی رنگین‌کمانی «ال‌جی‌بی‌تی‌کیو‌آی‌ای‌پلاس»، جرم زدایی از همه تعلقات و گرایش‌های جنسیتی و پایبندی بدون قید و شرط به تمامی حقوق زنان بر بدن و سرنوشت خود و جلوگیری از اعمال کنترل مردسالارانه.

۵. مذهب امر خصوصی افراد است و نباید در مقدرات و قوانین سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی کشور دخالت و حضور داشته باشد.

۶. تامین ایمنی کار، امنیت شغلی و افزایش فوری حقوق کارگران، معلمان، کارمندان و همه زحمتکشان شاغل و بازنشسته با حضور و دخالت و توافق نماینده‌های منتخب تشکلهای مستقل و سراسری آنان.

۷. امحا قوانین و هر گونه نگرش مبتنی بر تبعیض و ستم ملی و مذهبی و ایجاد زیر ساخت‌های مناسب حمایتی و توزیع عادلانه و برابر امکانات دولتی برای رشد فرهنگ و هنر در همه مناطق کشور و فراهم کردن تسهیلات لازم و برابر برای یادگیری و آموزش همه زبان‌های رایج در جامعه.

۸. برچیده شدن ارگان‌های سرکوب، محدود کردن اختیارات دولت و دخالت مستقیم و دائمی مردم در اداره امور کشور از طریق شوراهای محلی و سراسری. عزل هر مقام دولتی و غیر دولتی توسط انتخاب کنندگان در هر زمانی باید جزو حقوق بنیادین انتخاب کنندگان باشد.

۹. مصادره اموال همه اشخاص حقیقی و حقوقی و نهادهای دولتی و شبه دولتی و خصوصی که با غارت مستقیم و یا رانت حکومتی، اموال و ثروت‌های اجتماعی مردم ایران را به یغما برده‌اند. ثروت حاصل از این مصادره‌ها، باید به فوریت صرف مدرن سازی و بازسازی آموزش و پرورش، صندوق‌های بازنشستگی، محیط زیست و نیازهای مناطق و اقشاری از مردم ایران شود که در دو حکومت جمهوری اسلامی و رژیم سلطنتی، محروم و از امکانات کم‌تری برخوردار بوده‌اند.

۱۰. پایان دادن به تخریب‌های زیست محیطی، اجرای سیاست‌های بنیادین برای احیای زیرساخت‌های زیست محیطی که در طول یکصد سال گذشته تخریب شده‌اند و مشاع و عمومی کردن آن بخش‌هایی از طبیعت (همچون مراتع، سواحل، جنگل‌ها و کوهپایه‌ها) که در قالب خصوصی سازی حق عمومی مردم نسبت به آن‌ها سلب شده است.

۱۱. ممنوعیت کار کودکان و تامین زندگی و آموزش آنان جدای از موقعیت اقتصادی و اجتماعی خانواده. ایجاد رفاه همگانی از طریق بیمه بیکاری و تامین اجتماعی قدرتمند برای همه افراد دارای سن قانونی آماده به کار و یا فاقد توانایی کار. رایگان سازی آموزش و پرورش و بهداشت و درمان برای همه مردم.

۱۲. عادی سازی روابط خارجی در بالاترین سطوح با همه کشورهای جهان بر مبنای روابطی عادلانه و احترام متقابل، ممنوعیت دستیابی به سلاح اتمی و تلاش برای صلح جهانی.

<p>شورای هماهنگی تشکلهای صنفی فرهنگیان ایران، اتحادیه آزاد کارگران ایران، اتحادیه تشکلهای دانشجویی دانشجویان متحد، کانون مدافعان حقوق بشر، سندیکای کارگران شرکت نیشکرهفت تپه، شورای سازماندهی اعتراضات کارگران پیمانی نفت، خانه فرهنگیان ایران (خافا)، بیدارزنی، ندای زنان ایران، صدای مستقل کارگران گروه ملی فولاد اهواز، کانون مدافعان حقوق کارگر، انجمن صنفی کارگران برق و فلز کرمانشاه، کمیته هماهنگی برای کمک به ایجاد تشکلهای کارگری، اتحاد بازنشستگان، شورای بازنشستگان ایران، تشکل دانشجویان پیشرو، شورای دانش آموزان آزاد اندیش ایران، سندیکای نقاشان استان البرز، کمیته پیگیری ایجاد تشکلهای کارگری ایران، و شورای بازنشستگان سازمان تامین اجتماعی (بستا)</p>	<p>امضا کنندگان منشور</p>
<p>اتحاد جوانان محلات ایران (اجما)، کمیته سراسری دانشجویان کردستان، تشکل دانش آموزان انقلابی تهران، جمعی از فعالان دانشجویی دانشگاه تربیت مدرس، نهاد اتحاد دانشگاه صنعتی اصفهان، نهاد دانشجویان آزادی‌خواه دانشگاه خوارزمی، جمعی از فعالین و دانشجویان دانشگاه فنی دخترانه سنج، جمعی از فعالین و دانشجویان دانشگاه یزدان‌پناه کردستان، جمعی از فعالین و دانشجویان دانشگاه کردستان، جمعی از فعالین دانشگاه جندی شاپور، گروه دختران آفتاب ارومیه، گروه زنان و جوانان انقلابی تهرانسر، دانشجویان دانشگاه نوشیروانی بابل، جمعی از فعالین و دانشجویان دانشگاه بهشتی، نهاد اتحاد دانشجویان استان تهران، نهاد جنبش دانشجویی دانشگاه شهرقدس، نهاد آزادی‌خواهان دانشگاه تهران شمال، تشکل زنان کردستان علیه تبعیض جنسیتی، جریان جوانان آزادی‌خواه کهگیلویه و بویراحمد و ...</p>	<p>حامیان منشور</p>

سندیکای کارگران شرکت واحد اتوبوسرانی تهران و حومه همین با بیان آنکه ملاحظاتی در مورد متن و پروسه تدوین آن دارد، گفته است که با بسیاری از مطالبات طرح شده در متن موافق است. بسیاری

از سازمان‌ها و تشکل‌های سیاسی نیز حمایت خود را از منشور اعلام کردند.

۱۳ سال پیش، چهار نهاد کارگری (سندیکای کارگران شرکت واحد اتوبوسرانی تهران و حومه، سندیکای کارگران کشت و صنعت نیشکر هفت تپه، اتحادیه آزاد کارگران ایران، انجمن صنفی کارگران برق و فلزکار کرمانشاه) سند مشابهی را تحت عنوان «منشور مطالبات حداقلی کارگران ایران» منتشر کرده بودند.

منشور مطالبات حداقلی سال ۱۴۰۱ در مقایسه با منشور مطالبات حداقلی سال ۱۳۸۸ لحن و محتوای رادیکال‌تری دارد. در این مقایسه، اما آنچه مهم‌تر است، جایگاه نمادین و نفوذ گفتار نهادهای صنفی و مدنی مدافع حقوق اجتماعی است. در سال ۸۸، در شرایطی که ایران صحنه اعتراضات موسوم به جنبش سبز بود، منشور مطالبات کارگران توجه زیادی را برنیا نگیخت و در حاشیه اخبار قرار گرفت. منشور اخیر تشکل‌های کارگری و صنفی اما در صدر اخبار قرار گرفته و به مبنای محور توافق نیروها و جریان‌های اجتماعی برای بنیان‌گذاری یک ایران آینده بدل شده است.

گزارش‌های پیشین

[گزارش ۲۳](#)

[گزارش ۲۲](#)

[گزارش ۲۱](#)

[گزارش ۲۰](#)

[گزارش ۱۹](#)

[گزارش ۱۸](#)

[گزارش ۱۷](#)

[گزارش ۱۶](#)

به صفحه ویژه حقوق کارگران در ایران سر بزنید:

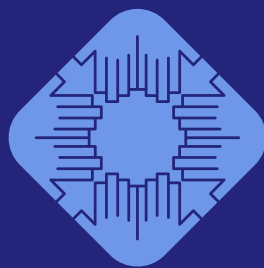
فارسی

<https://www.radiozamaneh.com/labor-rights>

English

<https://en.radiozamaneh.com/labor/>

نظرات خود را با ما در میان بگذارید. برای گزارش‌های آینده چه پیشنهادهایی دارید؟

حقوق کارگران در ایران
بنیاد رسانه‌ای زمانه